

Mener mange arkiv er i en svært sårbar situasjon

Kommunal Rapport 24.09.2019

De kommunale arkivtjenestene får nye oppgaver, det omstilles, digitaliseres og endres, men det følger ikke alltid ekstra ressurser med. Arkivverket mener situasjonen er svært alvorlig for mange arkiv.

Den laveste gjennomsnittscoren på årets arkivundersøkelse fra Arkivverket gjelder spørsmålet om fastsettelse av kassasjonsfrister for arkivmateriale som ikke skal bevares permanent.

Arkivverket mener mange arkiv befinner seg i en svært sårbar posisjon og karakteriserer situasjonen som svært alvorlig.

Arkivverkets bekymring kommer i forbindelse med at de nå offentliggjør årets kommuneundersøkelse. Alle landets kommuner har blitt bedt om å svare på en spørreundersøkelse om situasjonen for eget arkiv.

Og selv om noen tilbakemeldinger viser bedre resultater enn foregående år, mener Arkivverket at både kommuner og stat har store utfordringer med å håndtere en stadig økende informasjonsmengde.

Sender ikke dokumenter til langtidslagring

Blant det mest bekymringsfulle som Arkivverket trekker fram etter årets kommuneundersøkelse er følgende:

42 prosent av kommunene har aldri tatt uttrekk fra noen av sine systemer. Dette er riktignok en forbedring fra i fjor, men Arkivverket mener situasjonen fortsatt er alvorlig.

Et «uttrekk» betyr å overføre data fra kommunens datasystem til langtidslagring. Når disse uttrekkene ikke blir gjort, blir informasjonen liggende i datasystemene og Arkivverket peker på at den da før eller siden vil gå tapt. Dette kan gjelde rettighetsinformasjon innen barnevern, skole eller omsorgstjenester. Det er særlig småkommunene som oppgir at de aldri har tatt uttrekk.

Undersøkelsen viser at det hvert år registreres 48 millioner journalposter i stat og kommune.

– Det er mye dokumenter, men vi mener det utgjør en brøkdel av viktig dokumentasjon i offentlig sektor. Det er betydelig mer dokumentasjon som aldri ble arkivert, eller som befinner seg i hundretalls fagsystemer og som aldri når ut til offentlig journal, sier avdelingsdirektør Espen Sjøvoll i Arkivverket i en pressemelding.

I undersøkelsen har staten og kommunene blitt bedt om å gjøre søk i eget sak- og arkivsystem. Disse søkene viser at stat og kommune til sammen har liggende cirka 800.000 dokumenter registrert som ferdige, men som av ulike grunner ikke har funnet veien ut til offentlig journal. Det betyr at de ikke blir tilgjengelige for offentligheten.

Mangler brukervennlige løsninger

Arkivverket mener at de stadig økende informasjonsmengdene ikke er tilpasset dagens arkivsystemer.

– Ansatte sliter med å holde oversikt over hva som skal arkiveres, og det mangler brukervennlige løsninger som ikke spiser for mye tid av arbeidshverdagen. En annen stor utfordring er å ta vare på dataene som blir skapt. Etter nesten 20 år med digital saksbehandling er det fremdeles svært mange kommuner som aldri har overført data fra kommunens datasystemer til sikker langtidslagring, såkalte uttrekk, sier avdelingsdirektør Espen Sjøvoll i Arkivverket i en pressemelding.

Samtidig som mange arkiv opplever at de mangler ressurser, er området hvor kommunene kommer dårligst ut det som er knyttet til hvor lengde de skal ta vare på dokumenter som man ikke trenger å lagre permanent. Arkivverket peker på når kommunene ikke fastsetter tidspunkt for kassasjon, så klarer kommunen heller ikke å systematisk identifisere arkivmateriale som har gått ut av bruk og som man ikke trenger oppbevare lenger.